

УДК 371.31

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-3-45>**Микита ЯЦЮТА,***orcid.org/0009-0000-0609-5571**аспірант кафедри професійної освіти
Київського міжнародного університету
(Київ, Україна) nikiton569@gmail.com***Ірина БОРЕЙЧУК,***orcid.org/0000-0001-9205-5655**кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології та педагогіки
Київського міжнародного університету
(Київ, Україна) iryna.boreychuk@gmail.com*

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КОНТЕНТ ТЕЛЕБАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО

В статті розглядається навчальний процес та контент телебачення майбутнього. Визначено що з розвитком технологій невід'ємною частиною навчального процесу стане як інтернет так і телебачення, і саме про місце телебачення в процесі піде дослідження. Про дистанційне навчання та його можливості його сучасний розвиток та рівень розвитку в майбутньому. Загалом процес навчання вже досить добре досліджений тож пропонуємо трішки більше дізнатись про функції та структуру навчального процесу, оскільки це важлива складова для розуміння системи та систематизації отриманих результатів. Структура навчання формується з таких компонентів як: цільова, стимулюючо-мотиваційна, змістова, операційно-ділова, контрольна-регулювальна, оцінювальна-регулювальна. Функція навчання ділиться на: освітню, розвивальну, виховну, а також має дві специфічні: інформаційно-пізнавальну, самоосвітню та дослідницьку. Важливо розуміти мотивацію для навчання та враховувати її в аналізі, оскільки це одна з проблем дистанційного навчання. Контент телебачення в сучасному світі створений на різну вікову категорію та не обмежується дітьми чи шкільною програмою. Однак найважливішим предметом дослідження в нашій статті це саме шкільна програма, оскільки це основна складова навчального процесу, та завдяки сучасній системі навчання охоплює всі галузі знань. А в умовах сучасної ковідної чи воєнної України ця галузь вже набула великих досягнень оскільки в Україні є такі проекти як «Школа Онлайн» що показала значні результати та зуміла дати дітям по всій країні можливість навчатись на високому рівні. Тільки завдяки аналізу можна реалістично та доцільно спроектувати можливі розвитку навчання майбутнього. Ми в статті виділили наступні можливі напрямки: загальний та допоміжний. Як і свою чергу поділяються наступним чином, загальний на: спрямоване, комбіноване, творче, персональне, а допоміжний на: ексклюзивний та класичний. Кожен напрям досліджується та визначається в процесі формування статті.

Ключові слова: навчальний процес на телебаченні, телебачення майбутнього, педагогіка, дистанційне навчання, контент навчального процесу майбутнього.

Mykyta YATSIUTA,*orcid.org/0009-0000-0609-5571**Graduate student at the Department of Professional Education
Kyiv International University
(Kyiv, Ukraine) nikiton569@gmail.com***Iryna BOREYCHUK,***orcid.org/0000-0001-9205-5655**Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Psychology and Pedagogy
Kyiv International University
(Kyiv, Ukraine) iryna.boreychuk@gmail.com*

EDUCATIONAL PROCESS AND CONTENT OF TELEVISION OF THE FUTURE

The article examines the educational process and content of future television. It was determined that with the development of technologies, both the Internet and television will become an integral part of the educational process, so the research will focus on the place of television in the process. About distance learning and its possibilities, its current development and the level of its development in the future. In general, the learning process is already quite

well researched, so I suggest learning a little more about the functions and structure of the learning process, as this is an important component for understanding the system and systematizing the results obtained. The learning structure is formed from such components as: target, stimulating-motivational, substantive, operational-business, control-regulatory, evaluation-regulatory. The function of learning is divided into: developmental, educational, and also has two specific ones: informative and cognitive, self-educational and research. It is important to understand the motivation for learning and take it into account in the analysis, as this is one of the challenges of distance learning. Television content in today's world is created for different age groups and is not limited to children or school programs. However, the most important subject of research in our article is the school curriculum, since it is the main component of the educational process, and thanks to the modern education system, it covers all fields of knowledge. And in the conditions of modern covid-19 or war-torn Ukraine, it has already made great achievements, because in Ukraine there are such projects as "School Online", which showed significant results and managed to give children throughout the country the opportunity to study at a high level. Only thanks to the analysis, it is possible to realistically and expediently project possible future learning developments. In the article, we highlighted the following possible directions: general and auxiliary. Which, in turn, are divided as follows: general into: directed, combined, creative, personal, and auxiliary into: exclusive and classic. Each direction is investigated and determined in the process of forming the article.

Key words: educational process on television, television of the future, pedagogy, distance learning, content of the educational process of the future.

Постанова проблеми. У сучасній Україні досить складний етап, ковідний та воєнний період, значно впливають на рівень навчання в країні, і дистанційне навчання вже стає для нас звичним, а також єдиним варіантом для навчання дітей. Тож так важливо дослідити цю галузь та спроектувати можливість розвитку навчання за допомогою такого ресурсу як телевізор. Оскільки саме ця технологія є у більшості сімей, та не в залежності від зв'язку та інтернету може функціонувати у кожній родині. Телебачення серед усіх інших засобів інформації є засобом масової комунікації, що найлегше сприймається людиною, бо, порівняно з читанням газет або ж прослуховуванням радіо, тут людина докладає найменше розумових зусиль для сприйняття інформації. Однак щоб вірно дослідити розвиток важливо спочатку визначити функції та структуру телебачення щоб вірно систематизувати результат. Проаналізувати вже існуючі проекти та контент, на їх прикладі спроектувати розвиток навчального процесу на телебаченні. Дослідити їх особливості та спроектувати правильний розвиток галузі, враховуючи отримані дані.

Аналіз досліджень. Аналіз досліджень навчального процесу та контенту телебачення майбутнього, показує що цей напрям актуальний та має широкий спектор дослідження не лише для України алей для всього світу та системи навчання дітей. Та не лише діти повинні бути готові для дистанційного навчання, друга важлива складова це вчителі та педагоги, що повинні бути компетентні в сучасних процесах освітнього середовища. Зараз над подібними питаннями працює Міністерство освіти України, також вона оговорюється в професійних працях: Шкарлет С., Ткаченко Л., Хмельницька О., Соколовська С.

Мета статті. Метою статті є створення можливих варіантів навчального процесу та контенту

телебачення майбутнього, та навчання за рахунок технологічного процесу. Систематизувати роздуми та виділити основні напрямки. Дослідити феномен та історію телебачення, проаналізувати навчальний процес на телебаченні. Визначити структуру та функцію навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Навчання як процесуальне явище має всі властивості діалектичного розвитку, свої механізми, рушійні сили і функції. У процесі навчання структурється та виділяється декілька компонентів: цільовий, стимулюючо-мотиваційний, змістовий, операційно-діловий, контрольно-регулювальний, оцінювально-регулювальний. Ці компоненти характеризують завершений цикл взаємодії вчителя й учнів (від постановки цілей до досягнення результатів навчання). Для нас близьким є розуміння дистанційного навчання як є складовою освітнього процесу, в якому відбувається взаємодія освітніх компонентів (цільовий, змістовий, процесуальний тощо) за допомогою Інтернету чи інноваційних технологій навчання (Ткаченко, 2021). Тож давайте більш розгорнуто визначимо функціонування кожного компонент.

1. Цільовий компонент, це коли і педагог і учень, усвідомлюють ціль та спільно працюють в цьому напрямі, а ціль відповідає вимогам навчальної програми.

2. Стимулюючо-мотиваційний компонент формується на основі заохочення вирішити ту чи іншу проблему, зацікавлення в процесі навчання, мотивація до здобуття певних знань. Важливо при стимуляції обирати такі підходи що позитивно впливають на учня та на нервову систему дитини чи підлітка.

3. Змістовий компонент визначається навчальною програмою і підручниками. Зміст конкретизується вчителем з урахуванням поставлених

завдань, специфіки виробничого й соціального оточення, навчальних можливостей учнів.

4. Операційно-діловий визначається професійними вимогами до навчання та реалізується за рахунок методичних вказівок, рекомендацій до методів сприйняття інформації засобів і форм організації викладання й учіння.

5. Контрольно-регулювальний компонент здійснюється за рахунок пильного контролювання процесу вирішення завдань чи формування самоконтролю у учнів. Контроль здійснюється за допомогою усних, письмових, лабораторних та інших практичних робіт, заліків та екзаменів, або опитування.

6. Оцінювально-результативний компонент формується на поставленні оцінок за виконання поставлених завдань, та самооцінок учнями досягнутих в процесі навчання результатів, визначення причин тих чи інших прогалин в знаннях та праця над вирішенням цих проблем.

Кожен з компонентів може бути в симбіозі з навчанням на телебаченні оскільки всі вони взаємопов'язані, однак найефективніший на мою думку це цільовий компонент та стимулюючемомотиваційний, вони найбільш доречні при віддаленому навчанні та зможуть правильно зацікавити учня в навчанні чи дитину в сприйнятті нової інформації.

Відповідно до мети системи навчання, потрібно забезпечити виконання освітньої, розвиваючої, виховної функції та впевненість про її засвоєння, а для цього правильно їх визначити та сформувати, щоб відносно них сформувати теорії розвитку навчального процесу на телебаченні (Максимюк, 2009) Також це лише орієнтовний поділ, оскільки система здобуття знань не обмежується рамками, але виділяє декілька головних функцій.

– Освітня функція навчання повинна забезпечити: повноту знань, яка визначається засвоєнням передбачених навчальною програмою відомостей з кожної навчальної дисципліни, необхідних для розуміння основних ідей, істотних причинно-наслідкових зв'язків; системність знань, їх упорядкованість, щоб будь-яке знання впливало з попереднього і проклало шлях для наступного; усвідомленість знань.

– Розвивальна функція окрім закріпленню знань та умінь, також працює над загальному розвитку учнів. Частіше за все це праця вчителя та конкретного учня, пропрацювання його інтересів та можливість спрямовувати в потрібному напрямку. Також Розвиваюча функція працює і на загальну аудиторію розвитку учнів, їхнього

мислення, волі, емоцій. Наприклад, для інтенсивного розвитку мислення в процесі навчання необхідно викладати на високому рівні ускладнення, у швидкому темпі, забезпечувати усвідомлення учнями своїх навчальних процесів.

– Виховна функція спрямована на формуванні світогляду дитини, на її моральні та етичні уявлення, формує погляди та мораль, виховує трудові та естетичні нахили. Виховна функція охоплює виховні впливи, спрямовані на особистість із метою формування внутрішньої позитивної її реакції (ставлення), активності, самостійності і цілеспрямованої діяльності (Максимюк, 2009).

Крім основних є також специфічні функції:

– Інформаційно-пізнавальна, це по факту структура інформування про загальні етапи в навчанні, форми та методи формування навчально-пізнавальної діяльності учнів (Максимюк, 2009).

– Дослідницька полягає в процесі пізнання та поставлення мети для учнів самостійно збирати інформацію да досліджувати процеси та явища, шляхом надання мінімальних методичних вказівок чи викладеної інформації, теоретичних знань.

– Самоосвітня це формування умов для особистого розвитку учня, розвитку його творчих, пізнавальних та навчальних здібностей. Зазвичай використовують методи заохочення і стимулювання до самостійного опрацювання інформації. Добровільна функція сприйняття інформації. За визначенням Соколовської С.М. професійний саморозвиток – це усвідомлений цілеспрямований процес особистісного і професійного самовдосконалення з метою творчої самореалізації в процесі виконання професійної діяльності (Соколовська, 2011 : 34).

Це все головні функції що працюють на навчальний процес, кожен з якого впливає на конкретного індивіда. Це завжди взаємозв'язані та взаємозумовлені процеси.

Що ж стосується навчального контенту на телебаченні воно розвивається кожного дня, і саме телебачення стало невід'ємною частиною навчання. Раніше більша частина такого контенту припадала на дітей віком від 1 року до 6 років. Одні з найпопулярніших програм що транслювались чи транслюються для дітей це:

- Уроки тітоньки Сови, (український проект)
- Дейва і Ейва (український проект)
- Даша-мандрівниця (американський проект)
- Це наше і це твоє (український проект)

Але під час пандемії більшість телеканалів почали долучатись до загального навчального процесу для дітей. Так з'явилась «Всеукраїнська Школа Онлайн» для 5–11 класів, створився роз-

клад занять і всі учні змогли дистанційно відвідувати школу, програма створювалась дуже ретельно, був зібраний цілий консилиум педагогів з різних міст і створений єдиний учнівський план на 18 основних предметів. Це спільний освітній проект Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики, українських телеканалів «ПЛЮСПЛЮС», «Піксель» та регіональних каналів Суспільного мовника, а також платформ онлайн-телебачення «MEGOGO», «Київстар ТБ», «1+1 video», «sweet.tv» та «volia.tv» (Шкарлет, 2022).

А 21 березня 2022 року стартував проект «Навчання без меж» вже в умовах воєнного стану в Україні (Шкарлет, 2022).

Крім спеціально створених програм націлених на шкільні програми в інших країнах також розповсюдженні загальні телепередачі що впливають на розвиток не лише до шкільного віку, а й на більш дорослих учнів. Наприклад в США вже давно працює канал «Discovery» який транслює виключно документальні телепрограми що основані на технологіях, історії, вивчені популярних наук. Схожий канал є і в Україні. Український телеканал «Мега» що почав своє мовлення ще в 2005 році з огляду спортивних новин та не маючи популярності, змінивши декілька напрямів в 2012 році стає науково-популярним телеканалом, та транслює такі проекти як: «BBC», «National Geographic Channel», «History», «Discovery Channel», Animal Planet, Cineflix.

Через російське вторгнення в Україну з 24 лютого по 17 квітня 2022 року телеканал цілодобово транслював інформаційний марафон «Єдині новини». В ефірі була відсутня реклама.

З 18 квітня 2022 року телеканал відновив самостійне мовлення, змінивши програмну сітку. З ефіру прибрано російські програми виготовлені «РЕН ТВ».

Наш світ досить прогресивний, маючи можливість тільки за рахунок бажання володіти будь-якою інформацією та навчатись без перебільшення всьому, формувати основну думку про розвиток навчального процесу. Також важливо розглядати не лише зміни в суспільстві які вважаються найбільш імовірними, а й ті які ми не очікуємо

В буд-якому випадку ділимо навчання на телебаченні на два напрямки: загальне та допоміжне.

Загальне навчання на телебаченні це коли в основі загалом йде використання телевізора та інтернет ресурсів для спілкування, учнів та вчителів без особистої зустрічі. Вчитель в такій концепції виступає у ролі контрольно результатів та спілкування з батьками як персональний консультант

в навчальному процесі. Стратегія синхронного дистанційного навчання «вимагає від учасників освітнього процесу одночасної присутності у віртуальному середовищі хмарного сервісу або програми» (Кулага, 2020).

Допоміжний елемент навчального процесу через телебачення, це створені спеціальні канали виключно для трансляції навчальних тем певних класів та предметів, при цьому загальна концепція школи досі існує, а телебачення лише можливість більш якісно засвоїти тему та самостійно контролювати рівень своїх знань

До загального навчання на телебаченні може входити декілька видів, умовно ділимо їх на: спрямоване, комбіноване, творче, персональне.

– Спрямований вид навчання, це процес що від початку навчання крім загальноприйнятих на той час предметів буде спрямовуватись на конкретну тематику, класи з посиленням вивчення мов, історії, економіки, математики, біології чи інших технічних напрямів.

– Комбіноване це вид навчання що може комбінувати в собі декілька навчальних напрямків та балансувати що часто використовується саме в школах України коли дитина охоплює всі галузі знань та не фокусується на одному.

– Творче, крім вже прийнятих до загального набору предметів дитина чи батьки можуть обирати творчі обов'язкові напрямки. Так наприклад в будь-якому класі дитина може почати вивчати астрономію, робототехніку, програмування, мистецтво, музику та інші цікаві теми.

– Персональне коли приділяється увага лише одному учню а не класичному класу. Навчаючись в загальній системі телевізійної школи у дитини є можливість мати індивідуальну консультацію, авторські підходи та вчитись за індивідуально допрацьованими планами та методиками чи навпаки при проблемах розвитку чи сприйняття мати навчання відповідного рівня та можливість контрольно отриманих знань.

Загальне навчання на телебаченні що поєднує все навчання в онлайні може дати спільну можливість для всіх дітей мати один рівень навчання, це може стерти загальне розуміння класів та поєднати дітей з різних куточків країни, може формувати вузько направлені спільноти по конкретним інтересам. Таким чином можна розвивати майбутніх геніїв котрі зможуть вчитись разом та значно розвивати свої здібності в напрямку що подобається дитині. Однак в такому методі можуть страждати загальні навички дитини на адаптацію в соціуму, що несе за собою створення спеціальних програм, зустріч, дитячих конференцій, зборів, та всілякі

напрямки для створення соціального індивідуума в суспільстві.

Відносно допоміжного елементу навчального процесу, також можемо виділити наступні напрямки розвитку: ексклюзивний та класичний.

– Ексклюзивний вид зможе охопити конкретні інтереси дитини однак вони будуть вивчатись окремо за рахунок добре продуманих програм на телебаченні, що буде сформоване кращими педагогами даної області. Так наприклад дитина зможе почати вивчати астрономію чи археологію не в 10–11 класах а з дитинства, отримуючи не «складну» інформацію а доступну для конкретної вікової норми.

– Класичний вид це телебачення як процес повторювання шкільної програми, для можливості зрозуміти матеріалу дистанційно, якщо тема з будь-яких причин для дитини, чи підклітка була складна для сприйняття. Подібний метод розповсюджується лише на загальні навчальні предмети.

Без перебільшення, на зараз, це більш зрозумілий та прийнятний вид навчання на телебаченні оскільки він не ламає світогляд та лише вдосконалює можливість навчання для учнів, відкриває нові кордони чи нові напрямки.

Якість організації профільного навчання учнів сучасної школи значною мірою залежить від рівня професійної освіти педагогів, які викладають профільні предмети. Тому можна сказати, що педагоги є ключовими фігурами в системі організації профільного навчання. Вони мають право рекомен-

дувати профіль для продовження навчання, тобто вони фактично стоять у витоків вибору учнями майбутнього професійного шляху (Чумак, 2012).

Тож ми змогли класифікувати та систематизувати можливі види навчання на телебаченні в майбутньому. Виписали чіткі визначення що формувались на власній думці та дослідженому раніше в статті інформації. Подібні навчальні теорію існують та незалежно від усього розвиваються.

Висновки. Підводячи підсумки навчальної роботи можна добре зрозуміти структуру навчального процесу, адже була досліджена і історія телебачення, його феномен, вивчена функція навчального процесу та структура. З цієї інформації ми виділили можливі напрямки навчання на телебаченні, загальне, коли навчання відбувається переважно лише завдяки телебачення та інтернету та допоміжне навчання, як можливість вдосконалити загальну систему навчання інформаційними телеканалами.

До кожного напрямку ми створили конкретні види тож у загального є спрямоване, комбіноване, творче, персональне. А у допоміжного ексклюзивне та класичне. Кожен вид ми дослідили та сформувавши визначення нашої теорії.

В будь-якому разі ні телебачення, ні інтернет, не нашкодять навчальному процесу вони вдосконалюють його та дають можливість сприймати більше інформації в більш ранньому віці. А також роблять його простішим не лише для сприйняття а й де викладання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соколовська С.М Сутнісна характеристика понять «саморозвиток» та «професійний саморозвиток». Професійний саморозвиток майбутнього фахівця: монографія / за ред. В.А. Ковальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. С. 20–38.
2. Ткаченко Л., Хмельницька О. Особливості впровадження дистанційного навчання в освітній процес закладу вищої освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021. № 75. Т. 3. С. 91–96.
3. Шкарлет С. «Навчання без меж»: на українському телебаченні організовано освітній процес для учнів 5-11 класів. веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/navchannya-bez-mezh-na-ukrayinskomu-telebacheni-organizovano-osvitnij-proces-dlya-uchniv-5-11-klasiv> (дата звернення: 14.08.2023).
4. Кулага І. В. Результати дослідження світового досвіду організації та розвитку дистанційної освіти А. В. Матвійчук, Д. О. Ільницький, С. О. Стрельник та ін. веб-сайт. URL: [https://kneu.edu.ua/userfiles/education2_0/13-4713_verstka\(1\).pdf](https://kneu.edu.ua/userfiles/education2_0/13-4713_verstka(1).pdf) (дата звернення: 14.08.2023).
5. Максимюк С.П. Основні функції процесу навчання їх реалізації. Педагогіка, навчальний посібник / за ред. С.В.Лісова, Б.Н.Мітюров. Київ: Вид-во Кондор 2009 С. 93–95.
6. Чумак М. Є. Організація профільного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2012. Випуск 33. С. 198–204.

REFERENCES

1. Sokolovska S.M. (2011). Sutnisna kharakterystyka ponyat' "samorozvytok" ta "profesiynny samorozvytok" [Essential characteristics of the concepts of "self-development" and "professional self-development". Professional self-development of the future specialist: Monograph]. Za red. V.A.Kovalchuk. Zhytomyr: Vyd-vo ZHDU im. I. Franka. Under the editorship V.A. Kovalchuk. Zhytomyr: Publication of ZhDU named after I. Franka. 20–38. [in Ukrainian].
2. Tkachenko L., Khmelnytska O. (2021). Osoblyvosti vprovadzhenia dystantsiinoho navchannia v osvitnii protses zakladu vyshchoi osvity [Features of the introduction of distance learning in the educational process of higher education].

Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of forming a creative personality in higher and secondary schools, 75 (3), 91–96 [in Ukrainian].

3. Shkarlet S. «Navchannya bez mezh»: na ukrayins'komu telebacheni orhanizovano osvitnij protses dlya uchniv 5-11 klasiv ["Learning without borders": an educational process for students of grades 5-11 is organized on Ukrainian television]. veb-sayt. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/navchannya-bez-mezh-na-ukrayinskomu-telebacheni-organizovano-osvitnij-proces-dlya-uchniv-5-11-klasiv> (data zvernennya: 14.08.2023) [in Ukrainian].

4. Kulaha, I. V. Rezultaty doslidzhennia svitovoho dosvidu orhanizatsii ta rozvytku dystantsiinoi osvity [The results of the study of the world experience of the organization and development of distance education] // I. V. Kulaga, A. V. Matviychuk, D. O. Ilnytskyi, S. O. Strelnyk, and others. veb-sayt. URL: [https://kneu.edu.ua/userfiles/education2_0/13-4713_verstka\(1\).pdf](https://kneu.edu.ua/userfiles/education2_0/13-4713_verstka(1).pdf) (data zvernennya: 14.08.2023) [in Ukrainian].

5. Maksymyuk S.P. Osnovni funktsiyi protsesu navchannya yikh realizatsiyi. [The main functions of the learning process and implementation]. Pedahohika, navchal'nyy posibnyk / za red. S.V.Lisova, B.N.Mityurov. Kyiv: Vyd-vo Kondor 2009 S. 93–95.

6. Chumak M. Je. (2012). Orghanizacija profil'nogho navchannja v zahaljnoosvitnikh navchaljnykh zakladakh [Organization of specialized training in general educational institutions]. Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Draghomanova. Serija 5. Pedagoghichni nauky: realiji ta perspektyvy – Scientific journal of the M.P. Draghomanov NPU. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects, 33, 198–204 [in Ukrainian].